

Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka
Nastavno-naučnom veću

Odlukom Nastavno-naučnog veća Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu od 12. juna 2025. godine, usvojen je izveštaj mentora o urađenoj doktorskoj disertaciji i formirana Komisija za pregled i ocenu doktorske disertacije pod nazivom "Efekti korišćenja materijalnog obezbeđenja na smanjenje siromaštva i socijalnog isključivanja radno sposobnih korisnika u Crnoj Gori u periodu od 2013. do 2020. godine" kandidata Ivana Mitrovića, u sastavu: doc. dr Suzana Mihajlović (Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka), doc. dr Emina Borjanić Bolić (Akademija za humani razvoj) i prof. dr Vesna Simović Zvicer (Univerzitet Crne Gore – Fakultet političkih nauka). Komisija je pregledala i ocenila doktorsku disertaciju o čemu podnosi Nastavno-naučnom veću Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu sledeći:

R E F E R A T

O DOKTORSKOJ DISERTACIJI

I Osnovni podaci o kandidatu

Ivan Mitrović rođen je 2. avgusta 1981. godine u Nikšiću. Osnovne akademske studije završio je 2006. godine na smeru Sociologija Filozofskog fakulteta u Nikšiću. Master akademske studije Socijalnog rada i socijalne politike na Fakultetu političkih nauka Univerziteta Crne Gore završio je 2010. godine odbranom rada pod naslovom "Sociokulturna adaptacija Roma: empirijsko istraživanje u Crnoj Gori. Doktorske studije Socijalne politike i socijalnog rada na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu, upisao je 2019. godine.

Od 2006. do 2018. godine radio je u Javnoj ustanovi Centar za socijalni rad za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik, prvo na poziciji Koordinatora za materijalna davanja, a zatim Direktora. Od 2011. do 2014. godine bio je Predsednike Sindikata zaposlenih u socijalnoj djelatnosti Crne Gore.

Trenutno je zaposlen u Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu, na poziciji Specijaliste za odnose sa državnim institucijama. Tečno govori engleski jezik.

Po upisu doktorskih studija, kandidat je objavio sledeće naučne radove:

1. Šakotić, N., **Mitrović, I.** (2023). Primjena koncepta restorativne pravde, *Defendologija MNE – Teorijsko-stručni časopis za pitanja zaštite, bezbjednosti, odbrane, obrazovanja, sociologije, kriminalistike i kriminologije*, 9 (15–16), 47–53. **M63 Saopštenje sa skupa nacionalnog značaja štampano u celini**
2. **Mitrović, I.** (2022). Materijalno obezbeđenje kao pravo u sistemu socijalne zaštite Crne Gore, *Godišnjak Fakulteta političkih nauka*, 16 (27), 121–138. **M51 Vrhunski časopis nacionalnog značaja**
3. **Mitrović, I.**, Šakotić, N., Milić, S., Nikolić-Ilić, Ž. (2021). Social development of children with disabilities in the integrated departments in Montenegro. *International Review*, 10 (3–4), 93–106. **ESCI**
4. **Mitrović, I.** (2019). Naučna i društvena potreba izučavanja Roma u Crnoj Gori, *Vaspitanje i obrazovanje – časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 44 (1), 107 – 118. **Neklasifikovano**
5. Šakotić, N., **Mitrović, I.**, Šoškić, B. (2019). Smetnje i teškoće u razvoju djece sa mentalnom ometenošću, *Defendologija MNE – Teorijsko-stručni časopis za pitanja zaštite, bezbjednosti, odbrane, obrazovanja, sociologije, kriminalistike i kriminologije*, 4 (7–8), 89–94. **M63 Saopštenje sa skupa nacionalnog značaja štampano u celini**
6. Šakotić, N., **Mitrović, I.**, (2019). Obrazovna postignuća učenika usporenog kognitivnog razvoja u drugom razredu osnovne škole u uslovima inkluzije u Crnoj Gori, *Pedagoška revija za teoriju in prakso inkluzivnega izobraževanja*, maj/junij 02, 23–30. **Q5 Rad u međunarodnom časopisu koji nije indeksiran na SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listama**
7. Šakotić, N., Leković, O., **Mitrović, I.** (2019). Ispitivanje stavova o inkluzivnom obrazovanju primjenom indeksa za inkluziju, *Defendologija MNE – Teorijsko-stručni časopis za pitanja zaštite, bezbjednosti, odbrane, obrazovanja, sociologije, kriminalistike i kriminologije*, 4 (7–8), 71 – 87. **M63 Saopštenje sa skupa nacionalnog značaja štampano u celini**

II Osnovni podaci o doktorskoj disertaciji

Doktorska disertacija pod nazivom "Efekti korišćenja materijalnog obezbeđenja na

smanjenje siromaštva i socijalnog isključivanja radno sposobnih korisnika u Crnoj Gori u periodu od 2013. do 2020. godine” kandidata Ivana Mitrovića, u pogledu forme i sadržaja napisana je u skladu sa standardima važećeg *Pravilnika o doktorskim studijama na Univerzitetu u Beogradu – Fakultetu političkih nauka*. Sadrži propisane elemente, uključujući naslovnu stranu na maternjem jeziku, naslovnu stranu na engleskom jeziku, stranu sa informacijama o mentoru i članovima komisije za odbranu disertacije, strane sa podacima o disertaciji na maternjem i engleskom jeziku, sadržaj, tekst disertacije sa poglavljima, spisak literature, priloge, biografiju kandidata, izjavu o autorstvu, izjavu o istovetnosti štampane i elektronske verzije, kao i izjavu o korišćenju. Sastoji se iz 223 strane ukupno, od kojih 183 strane predstavljaju tekst disertacije, 15 strana spisak korišćene literature, a ostatak priloge. Podeljena je na četiri dela, sa dodatkom uvoda i zaključka.

III Predmet i cilj doktorske disertacije

Predmet disertacije su uslovi života radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja i povezanih prava, kao i efekti ovih prava na uslove života radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja i njihovih porodica. Period na koji se istraživanje odnosi je od 2013. godine, kada su izvršene izmene zakonodavstva u oblasti ostvarivanja prava na materijalno obezbeđenje od strane radno sposobnih korisnika, do 2020. godine, u svrhu mogućnosti uvida u potrebne podatke, njihovu analizu i sintezu.

Naime, ključno mesto u sistemu socijalne zaštite u Crnoj Gori, u borbi sa siromaštvom i socijalnim isključivanjem, ima materijalno obezbeđenje, koje mogu ostvariti i radno sposobni pojedinac i njegova porodica, pod određenim uslovima. Uslovi za ostvarivanje ovog prava precizirani su Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti iz 2013. godine i kriterijumi se gotovo u potpunosti odnose na zdravstveni, stambeni i materijalni status lica i porodice koja želi ostvariti ovo pravo. Pored toga, sa pravom na materijalno obezbeđenje povezan je niz drugih prava: dečiji dodatak, zdravstvena zaštita, troškovi sahrane, jednokratne novčane pomoći, subvencije za električnu energiju, troškovi ishrane u predškolskim ustanovama i pravo na individualni plan aktivacije.

Opšti cilj istraživanja je utvrđivanje efekata korišćenja prava na materijalno obezbeđenje i prava koja su povezana sa njim, i to na stopu rizika od siromaštva i stopu rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti radno sposobnih korisnika i njihovih porodica. Specifični ciljevi istraživanja su četverostruki, i to:

- Utvrđivanje stope rizika od siromaštva i stope rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti radno sposobnih korisnika prava na materijalno obezbeđenje i prava za vezanih materijalno obezbeđenje i njihovih porodica u Crnoj Gori koji su ta prava koristili između 2013. i 2020. godine.
- Identifikovanje, analiziranje i upoređivanje stope rizika od siromaštva i stope rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja i za njega zakonom vezanih prava koji su pravo koristili u periodu između 2013. i 2020. godine sa stopom rizika od siromaštva i stopom rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti u Crnoj Gori i u EU.
- Identifikovanje i analiziranje uticaja pola, dužine korišćenja prava, strukture članova domaćinstva, mesta stanovanja (grad, ostalo) i godina života kod radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja i vezanih prava za materijalno obezbeđenje na stopu rizika od siromaštva i stopu rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti.
- Kreiranje preporuka za unapređenje prava na materijalno obezbeđenje za radno sposobne korisnike.

IV Osnovne hipoteze od kojih se polazilo u istraživanju

Osnovna hipoteza u radu je da je korišćenje prava na materijalno obezbeđenje i povezanih prava neefikasno u pogledu smanjenja stope rizika od siromaštva i stope rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti radno sposobnih korisnika i njihovih porodica, koji su ta prava koristili u periodu između 2013. i 2020. godine.

Na osnovu osnovne hipoteze, postavljeno je sledećih pet posebnih hipoteza:

- Radno sposobni korisnici materijalnog obezbeđenja i povezanih prava koji žive van grada imaju veću stopu rizika od siromaštva i stopu rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti od korisnika materijalnog obezbeđenja i povezanih prava koji žive u gradu.

- Radno sposobne žene korisnice materijalnog obezbeđenja i povezanih prava imaju veću stopu siromaštva i stopu rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti od muškaraca korisnika materijalnog obezbeđenja i povezanih prava.
- Korišćenje prava na materijalno obezbeđenje i povezanih prava je manje efikasno u pogledu smanjenja stope siromaštva i stope rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti kod porodica sa većim brojem članova.
- Korišćenje prava na materijalno obezbeđenje i povezanih prava je manje efikasno, u pogledu smanjenja stope rizika od siromaštva i stope rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti, ukoliko se duže koristi.
- Korišćenje prava na materijalno obezbeđenje i povezanih prava, do četrdesete godine života je više efikasno u pogledu smanjenja stope rizika od siromaštva i stope rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti, od korisnika starije životne dobi.

V Opis sadržaja (strukture po poglavljima) doktorske disertacije

U uvodnim razmatranjima, kandidat ukratko ukazuje na rasprostranjenost siromaštva i na brojnost napora usmerenih u pravcu njegovog smanjenja. On izdvaja značaj aktivnosti savremenih država u tom pogledu, koje se kreću od obezbeđivanja uslova za ostvarivanje dovoljnih prihoda od rada, do garantovanja novčanog prihoda od strane države u cilju zaštite minimalnog životnog standarda. Kako Crna Gora u tom pogledu ne predstavlja izuzetak, kandidat predstavlja ukratko predmet svog istraživanja, te ukazuje na strukturu rada i ukratko se osvrće na sadržaj poglavlja.

Prvi deo rada nazvan je *Teorijsko-metodološke postavke istraživanja* i čini ga osam podnaslova. U njemu je kandidat detaljno obrazložio problem istraživanja, njegov predmet i ciljeve, precizirao istraživačka pitanja i postavio hipotetički okvir istraživanja, ukazao na društveni i naučni značaj, kao i metodološki pristup.

U ovom delu rada, kandidat pre svega ukazuje na raširenu problematiku siromaštva na globalnom i na regionalnom nivou, sa akcentom na situaciji u Crnoj Gori. Naročito se fokusira na Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti iz 2013. godine, kojim je omogućeno korišćenje prava na materijalno obezbeđenje (kao osnovne naknade u borbi protiv siromaštva u Crnoj Gori) i niza povezanih

naknada i usluga za radno sposobne korisnike. U teorijskom okviru istraživanja, fokus je na pojmovima blagostanja i države blagostanja, koju kandidat posmatra sa aspekta razvojnih i ideoloških dimenzija. Razmatrajući izazove po (koncept) države blagostanja, on se usmerava i na problematiku zaštite radno sposobnih građana u okvirima sistema socijalne zaštite.

Siromaštvo i socijalna isključenost – pojam, koncept i merila naslov je drugog dela, koji se sastoji iz šest podnaslova. Kandidat prvo ukazuje na različita značenja pojma siromaštva, a zatim na diverzitet u dizajniranju intervencija usmerenih u pravcu borbe protiv siromaštva, sa naglaskom na prostoru Evropske unije, kako sa komunitarnog, tako i nacionalnog aspekta. U tom pogledu, on opisuje i upotrebu Otvorenog metoda koordinacije u borbi protiv siromaštva. Slede razmatranja značenja koncepta socijalnog isključivanja, kao i ukazivanja na razlike između siromaštva i socijalnog isključivanja. Ovaj teorijski uvod, kandidat je propratio prikazom zastupljenosti stopa rizika od siromaštva i stopa rizika od siromaštva i socijalnog isključivanja u Uniji, u vremenskoj perspektivi, nakon čega je poseban deo posvetio razmatranju stopa rizika od siromaštva među zaposlenima i radno sposobnima u EU.

Problematiku siromaštva u Crnoj Gori obradio je iz istorijske perspektive, za koju su podaci oskudni sve do perioda II Svetskog rata. Stoga je posebna razmatranja posvetio posleratnom periodu, u kom ukazuje na njihovu dalju nekompletnost, ali predstavlja određene podatke o broju građana, korisnika socijalne pomoći, koji su dostupni. Kandidat je najdetaljnije obradio post-tranzicionu situaciju u oblasti siromaštva u Crnoj Gori, ukazivanjem na stope siromaštva, različite koncepte koji su primenjivani u praksi i različita merenja siromaštva, ranjive građane itd.

U trećem delu rada (*Zagarantovani minimalni prihod / materijalno obezbeđenje u Evropi i Crnoj Gori i prava podrške materijalnom obezbeđenju u Crnoj Gori*), kandidat je kroz analizu relevantne literature prikazao zagarantovani minimalni prihod u Evropi i ukazao na mogućnost primene korisne klasifikacije različitih evropskih nacionalnih sistema. U okviru ovih razmatranja, akcenat je na merama podrške za radno sposobne, koje gotovo svugde primarno obuhvataju različite programe zapošljavanja i podizanja kapaciteta zapošljivosti. Nakon toga, obrađen je sistem podrške siromašnima u Crnoj Gori, ponovo iz istorijske perspektive, sa detaljnim predstavljenjem regulative počev od perioda nakon II Svetskog rata. Naročita pažnju posvećena je zakonodavstvu nakon raspada socijalizma, konkretno Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti, kako iz 1990, tako i iz 2005. godine sa izmenama i dopunama. Najveći deo kandidatove analize odnosi se na trenutno važeći, Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti iz 2013. godine. U ovom delu rada, on je detaljno predstavio uslove i procedure za ostvarivanje prava na materijalno obezbeđenje, kao i svih

povezanih prava za korisnike materijalnog obezbeđenja, i to: dečijeg dodatka, troškova sahrane, jednokratne novčane pomoći, troškova ishrane u predškolskim ustanovama za decu korisnika, zdravstvene zaštite i subvencija za električnu energiju. Nakon toga, analizirao je obuhvat prava na materijalno obezbeđenje, ukazujući na to da ga ostvaruje 4,57% ukupne populacije u Crnoj Gori, dok je rizik od siromaštva 22,6%.

S obzirom na usmerenost istraživanja na radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja, posebna razmatanja u disertaciji posvećena su individualnom planu aktivacije, uvedenim poslednjim zakonskim rešenjem, usmerenim u pravcu prekidanja korišćenja prava na materijalno obezbeđenje. Kandidat ukazuje na to da nije realizovana ekonomska i socijalna integracija korisnika prava na materijalno obezbeđenje, koju je trebalo postići ovim instrumentom, i to stoga što nisu sprovedene potrebne izmene na tržištu rada ali i u organizaciji, načinu rada i međusobnoj saradnji sektora socijalne zaštite (centara za socijalni rad) i zapošljavanja (Zavoda za zapošljavanje). Kandidat je ukazao na izazove motivisanja korisnika za učešće u individualnom planu aktivacije, koji potiču između ostalog i iz visine iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori (koja je bila gotovo jednaka visini materijalnog obezbeđenja), ali i na rad na crno, koji je tek u kombinaciji sa naknadom obezbeđivao mogućnost preživljanja korisnicima. Na kraju, niske kvalifikacije korisnika predstavljale su otežavajući faktor za njihovu aktivaciju i zapošljavanje. Kao pogodan i primenljiv primer dizajna socijalne pomoći za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja u Crnoj Gori, kandidat je naveo i opisao primer Slovačke.

Četvrti deo rada, *Empirijsko istraživanje*, predstavlja centralno poglavlje rada, razloženo u devet podnaslova, u kom je prikazan autorov kvantitativni deo rada. Nakon predstavljajući korišćenih metoda, uzorkovanja, teritorijalnog i vremenskog obuhvata (što će biti objašnjeno u odgovarajućem delu ovog Referata), kandidat je analizirao stope siromaštva u Crnoj Gori. Kao prvo, utvrdio je registrovane prihode porodica korisnika materijalnog obezbeđenja i njihovu varijaciju, a zatim ih modifikovao u skladu sa brojem članova porodice. Utvrdio je da je 67,7% radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja u riziku od siromaštva, na osnovu čega je zaključio da je korišćenje prava na materijalno obezbeđenje u potpunosti neefikasno za izlazak iz siromaštva. Dodatno, pokazao je da stopa materijalne deprivacije, koja je u domaćinstvima radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja utvrđena na čak 88,9% i kao takva veća od stope materijalne deprivacije prosečnog građanina Crne Gore, za čitavih 52,6 procentnih poena, govori samo u prilog činjenici da korišćenje prava na materijalno obezbeđenje vodi korisnika i njegovu porodicu u zonu materijalne depriviranosti. Slični nalazi odnose se na stopu izrazite materijalne deprivacije. Rezultati istraživanja pokazuju i da je 85,7% korisnika izloženo riziku od siromaštva ili

socijalne isključenosti. Kandidatovo poređenje stopa rizika od siromaštva radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja i povezanih prava u Crnoj Gori sa ukupnom populacijom, pokazuje da je ta stopa veća kod korisnika materijalnog obezbeđenja za 45,1 procentni poen. Pri tome, izražena je regionalna komponenta, tj. posebna neefikasnost ovog prava među korisnicima koji žive u severnom delu Crne Gore. Stopa rizika od siromaštva znatno je veća među korisnicima koji žive van grada (za čitavih 19,3 procentnih poena), a sa aspekta broja članova domaćinstva, kandidatovo istraživanje pokazuje da je stopa rizika od siromaštva najviša u porodicama koje broje pet i više članova, a najmanja u porodicama koje broje tri ili četiri člana. S druge strane, polne i starosne razlike u stopama rizika od siromaštva među radno sposobnim korisnicima nisu uočene u istraživanju, niti je vremenska dužina korišćenja prava uticala na stopu rizika od siromaštva.

U svojoj diskusiji o razlozima neefikasnosti prava na materijalno obezbeđenje, kandidat je ukazao na slabosti u pogledu dizajna prava na materijalno obezbeđenje i povezanih prava i naročito adekvatnost naknada. On pokazuje da se visina iznosa utvrđuje arbitrarno, bez uzimanja u obzir jasnih indikatora. Na kraju ovog dela, kandidat je ukazao na ograničenja svog istraživanja, u koja je ubrojao: isključnost multivarijantne statistike, eventualnu grešku prilikom uzorkovanja, kao i greške obuhvata, merenja, neodaziva i pri obradi podataka. Isto tako, eventualna subjektivna interpretacija podataka, tj. pozicije samog istraživača navedeno je kao potencijalno ograničenje istraživanja.

U zaključnim razmatranjima, kandidat je detaljno obrazložio hipoteze i istraživačka pitanja koji su bili predmet istraživanja (kao što je to ovde već prikazano) i sačinio preporuke za unapređenje efikasnosti prava na materijalno obezbeđenje, uključujući:

- Povećanje visine iznosa materijalnog obezbeđenja za radno sposobne korisnike
- Izmena skale ekvivalencije
- Povećanje visine iznosa subvencija za utrošenu električnu energiju za višečlane porodice radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja
- Povećanje visine iznosa dečijeg dodatka za porodice korisnike materijalnog obezbeđenja koje imaju troje ili više dece
- Kreiranje dodatnih prava podrške pravu na materijalno obezbeđenje za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja koji žive van grada
- Pružanje najveće moguće podrške za radnu aktivaciju radno sposobnim korisnicima materijalnog obezbeđenja

- Predviđanje modela istovremenog ostvarivanja zarade i korišćenja prava na materijalno obezbeđenje za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja u trajanju od dvanaest meseci
- Predviđanje usluga za radno aktivne korisnike materijalnog obezbeđenja, odnosno članove njihovih porodica
- Predviđanje modela podsticaja za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja za njihovo učešća u pružanju socijalnih usluga (pomoć u kući, stanovanje uz podršku, dnevni boravak i slično)
- Predviđanje modela sankcija za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja koji bi odbili ponuđeno zaposlenje koje je adekvatno
- Predviđanje modela mera socijalne aktivacije za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja koji nije povezan sa radom
- Predviđanje dvogodišnjeg mentorstva za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja
- Godišnje praćenje pokazatelje rizika od siromaštva i rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja
- Normativno reorganizovanje procesa ostvarivanja vezanih prava za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja.

VI METODE KOJE SU KORIŠĆENE U ISTRAŽIVANJU

U disertaciji su primenjene kvalitativne i kvantitativne metode istraživanja.

Analiza literature obuhvatila je analizu dostupne dokumentacije (dokumenata EU i nacionalnih dokumenata, prethodnih istraživanja vezanih za ovu temu, političkih dokumenata, zakonodavstva, strategija i akcionih planova), kao i teorijskih i empirijskih publikacija o predmetu istraživanja. Svrha navedenoga bila je da omogući kandidatu da objasni relevantne pojmove i koncepte, te da sačini osvrt na istorijat i način borbe sa siromaštvom i socijalnim isključivanjem u Crnoj Gori i EU, da analizira pravo i procedure ostvarivanja prava na materijalno obezbeđenje i povezana prava.

Kvantitativno istraživanje sadržalo je sprovođenje EU SILC ankete (*Anketa o dohotku i uslovima života*) kod 250 porodica radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja koji su pravo koristili između 2013. i 2020. godine. Sprovedeno je u nekoliko etapa. U prvoj etapi istraživanja

obezbeđena je saglasnost centara za socijalni rad u Nikšiću, Beranama i Herceg Novom za prikupljanje podataka za radno sposobne korisnike materijalnog obezbeđenja u periodu od 2013. do 2020. godine. Nakon odobrenja, prikupljene su sve neophodne informacije za sprovođenje EU-SILC ankete za navedeni uzorak. Uzorkovanje je sprovedeno metodom slučajnog uzorka, vođenjem računa da uzorak bude reprezentativan. Korišćen je upitnik koji je sadržao relevantne podatke o korisniku materijalnog obezbeđenja i vremenski okvir korišćenja za svakog korisnika od 250 korisnika pojedinačno, svakog od prava koji su predmet istraživanja. Od korisnika je tražena saglasnost za učešće u istraživanju na prethodno pripremljenom formularu.

VII OSTVARENI REZULTATI I NAUČNI DOPRINOS DOKTORSKE DISERTACIJE

Doktorska disertacija kandidata Ivana Mitrovića ima naučni i društveni značaj. Ona obezbeđuje nova i produbljena saznanja o uslovima života u siromaštvu i dimenzijama socijalne isključenosti radno sposobnih korisnika prava na materijalno obezbeđenje u Crnoj Gori, donosi preporuke za efektivniju borbu protiv njihovog siromaštva i socijalnog isključivanja i predstavlja osnov za dalja istraživanja u Crnoj Gori i regionu. Kandidat sistematizuje postojeća znanja o materijalnom obezbeđenju i objašnjava njihov uticaj na stope siromaštva i stope siromaštva ili socijalne isključenosti. On stvara osnovu za poređenje stopa siromaštva i stopa siromaštva ili socijalne isključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja sa stopama rizika od siromaštva i stopama rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti ukupne populacije u Crnoj Gori i EU. Takođe stvara osnovu za produbljivanje saznanja o tome koji faktori kod radno sposobnog korisnika utiču na stope rizika od siromaštva i stope rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti (pol, godine života, mesto stanovanja, region stanovanja, dužina korišćenja naknade).

Istraživanje doprinosi razumevanju neophodnosti sveobuhvatne podrške porodicama korisnicima materijalnog obezbeđenja i stvara pretpostavke za unapređenje rada institucija sistema socijalne zaštite. Rezultati istraživanja mogu biti korišćeni za osmišljavanje novih programa podrške siromašnima, ali i za redizajniranje postojećih prava u borbi protiv siromaštva i socijalnog isključivanja u Crnoj Gori.

ZAKLJUČAK

Komisija za pregled i ocenu doktorske disertacije konstatuje da je doktorska disertacija Ivana Mitrovića pod nazivom "Efekti korišćenja materijalnog obezbeđenja na smanjenje siromaštva i

socijalnog isključivanja radno sposobnih korisnika u Crnoj Gori u periodu od 2013. do 2020. godine” urađena u skladu sa prihvaćenom prijavom i odobrenjem Nastavno–naučnog veća Fakulteta političkih nauka. Metodološki okvir istraživanja je precizno formulisano, korišćena je relevantna i obimna naučna literatura i obimna empirijska građa. Time disertacija ispunjava metodološke standarde, a poseduje i argumentaciju koja se zahteva od doktorskog rada. Disertacija Ivana Mitrovića predstavlja doprinos naučnim saznanjima u pogledu predmeta istraživanja, na taj način što produbljuje i stvara nova saznanja o njemu.

Na osnovu prethodno iznetih očevidanja, Komisija predlaže Nastavno-naučnom veću Fakulteta političkih nauka da prihvati Referat, formira komisiju za odbranu u istom sastavu i odobri odbranu doktorske disertacije pod nazivom ”Efekti korišćenja materijalnog obezbeđenja na smanjenje siromaštva i socijalnog isključivanja radno sposobnih korisnika u Crnoj Gori u periodu od 2013. do 2020. godine” kandidata Ivana Mitrovića i prosledi disertaciju, Referat i svoju Odluku u dalju proceduru Veću naučnih oblasti pravno-ekonomskih nauka Univerziteta u Beogradu.

Komisija za pregled i ocenu doktorske disertacije

U Beogradu, 25. 8. 2025. godine

Doc dr Suzana Mihajlović
Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka

Doc dr Emina Borjanić Bolić
Akademija za humani razvoj

Prof. dr Vesna Simović Zvicer
Univerzitet Crne Gore – Fakultet političkih nauka